

[บทความพิเศษ]

ร.ต.อ. หวน มุตตาหารัช

อดีตรองผู้กำกับการสถานีตำรวจยะลา

การต่อสู้ที่ชายแดนภาคใต้ระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2 (ตอนที่ 3) : จากเบตงถึงธารโต

เป็นสิ่งที่แปลกประหลาดอยู่เหมือนกันว่า ทำไม ข้าพเจ้าได้รับความเหนื่อยยากมาเป็นวันๆ อย่างแสนสาหัส ทั้งเหนื่อย อดอาหาร แม้กระทั่งน้ำจะเกลือกกลั้วลำคอก็ไม่มี แต่กำลังวังชาของข้าพเจ้ายังทรงอยู่เหมือนยามปกติ ที่เป็นดังนี้ข้าพเจ้าคิดว่าเพราะอำนาจแห่งกำลังใจนั่นเอง เมื่อมีกำลังใจเข้มแข็ง มีความกล้าและมีความตั้งใจที่จะต่อสู้ ก็สามารถที่จะเอาชนะต่ออุปสรรคทั้งหลายของเราได้

ขณะนี้ข้าพเจ้ากับ พลฯ ตำรวจทั้งสองกำลังนั่งพักอยู่ในโพรงรากไม้ พลตำรวจก็คงนั่งหลับเพราะความเหนื่อยและอ่อนเพลีย แต่ข้าพเจ้าหลับไม่ลงเพราะความคิดหาหนทางที่จะออกไปจากป่าให้ได้ ข้ามีศัตรูพวกใหม่ทำความก่อกวนไม่ให้นั่งเป็นปกติอยู่ได้ ตัวร้านหรือร้านเป็นฝูงๆ เหมือนตัวฝูงแมลงโรมอย่างที่เคยเห็นใต้ตอมเกาะกั้วควายไม่มีผิด คอยรังควานเกาะกั้วที่หน้าเรื่อยๆ ต้องใช้ผ้าเช็ดหน้าวิซิปไล์และเช็ดหน้าอยู่เสมอจนใบหน้าสไปหมดดวงมือไม่ได้ พวกมันมุ่งเกาะกั้วแต่ที่ใบหน้าเท่านั้น เพราะส่วนอื่นของร่างกายเราปกปิดด้วยเครื่องแบบที่หนาติดขัดกั้วไม่ได้ ต้องทนนั่งให้มันรบกวนอยู่เช่นนั้น เพราะถึงแม้จะย้ายที่ก็คงจะหลบหนีไม่พ้น

ปัญหาสำคัญเฉพาะหน้าขณะนี้ มีว่าจะออก

จากป่าเขาได้ด้วยอาการอย่างไร เรื่องทิศทางที่จะไปอาจจะหลงวนเวียนอยู่ในห้วยเขา นาฬิกา, เข็มทิศ แม้กระทั่งไม้ขีดไฟสักก้านเดียวก็ไม่ได้ติดตัว ต้องอาศัยธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นเครื่องกำหนดทิศทาง ตอนกลางวันก็ได้อาศัยดวงตะวันเป็นเครื่องชี้ว่าทางไหนเป็นตะวันตก ตะวันออก และเหนือ-ใต้ แต่ตอนกลางคืนมืดค่ำจะยึดอะไรเป็นหลัก ด้วยเหตุผลนี้ ข้าพเจ้าก็หากฎเกณฑ์จนได้ พอพลบค่ำสิ้นดวงตะวันแล้วก็อาศัยดวงดาวบนท้องฟ้าเป็นเครื่องจำหมายว่าดาวดวงใดที่เป็นดวงมองเห็นแสงได้ชัด ว่าขึ้นหรือประจำอยู่ทางทิศใดไว้เป็นข้อสังเกตไม่เพียงดวงเดียวเท่านั้น ต้องหลายๆ ดวงประกอบกันไว้เพื่อกันความหลงผิด

อีกประการหนึ่งเสียงปืนใหญ่ของข้าศึกซึ่งดังก้องป่าเสียงกระหึ่มเหมือนฟ้าลั่นเป็น

เมื่อมีกำลังใจเข้มแข็ง มีความกล้า และมีความตั้งใจที่จะต่อสู้ ก็ สามารถที่จะเอาชนะต่ออุปสรรค ทั้งหลายของเราได้

ครั้งคราวนั้น เป็นเสียงยิงมาทางด้านทิศตะวันออกเฉียงใต้ของที่นี่ พวกเราอยู่ เราต้องการไปทางด้านตะวันออกเพื่อไปออกถนนทางด้านนั้น แต่การที่จะหาจุดแรกของเส้นทางที่ออกถึงถนนนี้แหละจะทำอะไรก็ได้เหตุผลอีกอย่างหนึ่งว่า ภูเขาต่าง ๆ ย่อมเป็นแหล่งที่เกิดของแม่น้ำลำธาร เกิดจากภูเขาเป็นเบื้องแรก แล้วก็ไหลไปสู่ลำธารหรือแม่น้ำใหญ่ ดังนั้นจะต้องลงจากยอดเขาไปหาทางน้ำให้ได้ มีทางเดียวทางนี้เท่านั้นที่จะเป็นไปได้ ฉะนั้นจะต้องไต่ลงจากภูเขาลูกนี้ไป ยังกั้นหวัระหว่างหุบเขาให้ได้ แล้วก็พบน้ำ และทางไหลออกของน้ำเป็นที่สุด

เมื่อตกลงใจดังนี้จึงเรียก พลขัตราตรวจทั้งสองให้ตื่น และชี้แจงเหตุผลให้เข้าใจ เพราะได้พักผ่อนมาพอสมควรแล้วพากันไต่จากยอดเขาลงไป ตามไหล่เขาที่ลาดชัน ซึ่งต้องเหนียวยึดต้นไม้ไว้ เอาเท้าคล้ำทางลงไปเหยียบยันไว้ข้างล่างอีกที แล้วลัดตัวลงไปเป็นทอดๆ เพื่อไม่ให้พลาดพลัดลงไปยังกันเหวได้ นับเป็นอันตรายอย่างน่ากลัว ค่อยๆ คืบคลานคล้ำลงไปอย่างนี้เป็นเวลาราว 1 ชั่วโมงก็ถึงกันหวัระหว่างหุบเขาเหมือนที่คิดไว้ ระหว่างเขาสูงชันสองลูกซึ่งมองขึ้นไปไม่เห็นยอด เพราะความมืดตรงหุบเขานี้มีความกว้างไม่ถึงสองวา มีต้นไม้เล็ก ๆ และเถาวัลย์ขึ้นพันพาด เกาะกระรุงรัง พื้นดินเปียกแฉะแต่ไม่มีน้ำ จึงยึดเอาระหว่างเขานี้เป็นต้นทางที่จะเดินต่อไป โดย

ถือว่าที่นี่เป็นต้นลำธาร เราจะเดินไปตามสายลำธารนี้ไปทางด้านขวามือ ซึ่งถือว่าเป็นด้านตะวันออกทางจะรถเลี้ยวขวามาได้ก็ต้องบุกไปจนได้ ไม่ยอมมีปิ่นบนเขาลูกใดๆ อีก นับเป็นความลำบากทุรกันดารแสนสาหัสเหลือที่จะพูดให้ถูกต้องได้ บ้างรกรุงรังด้วยต้นไม้ที่งอกขึ้นเป็นเชิง ชับซ้อนหนาแน่นปิดทางผ่าน จะหาทางเล็ดลอดไปทางข้างใต้ก็ไม่ได้ ทางเบื้องซ้ายเบื้องขวาก็มืดซิด จำเป็นต้องปีนต้นไม้ขึ้นทางซุ้มเชิงนั้น ก็ต้องปีนปายแหกหน้าข้ามไปจนได้ ค่อยๆ เล็ดลอดลัดเลาะมาอย่างเชื่องช้าเช่นนี้เป็นเวลานาน ก็ปรากฏว่าค่อยๆ มีน้ำไหลเซาะตลิ่งขึ้นๆ พอจับเค้าได้ว่ามีน้ำค่อยๆ ไหลลง ไปทางข้างหน้าที่พวกเรากำลังเดินตามมุ่งหน้าไปนั้น แต่ขณะนี้พวกเราก็กังถูกล้อมอยู่ในระหว่างภูเขา รอบด้าน ด้านซ้ายขวามือหลังมีดครีမ် เหมือนวนอยู่ในกันมึงที่มีภูเขาเป็นขอบกั้น จะอย่างไรก็ตาม ข้าพเจ้าหมดวิตกกังวลกับภูเขาอีก เพราะถือว่าเราจะไปตามทางที่ไม่ต้องเกี่ยวกับภูเขาแล้ว

ขั้นต่อไปที่จะต้องพิจารณาก็คือ จะต้องพยายามรีบเดินออกให้พ้นจากแนวเขา ให้ไปถึงถนนให้ได้ก่อนที่รุ่งเช้า เพราะถ้าทหารข้าศึกได้ผ่านแนวถนนตรงนั้น ผ่านพ้นลำหน้าไปแล้ว เราก็จะได้อาศัยความมืดตัดแนวของข้าศึกออกจากป่า ข้ามถนนไปลงแม่น้ำใหญ่ ซึ่งอยู่ริมถนนด้านตะวันออก น้ำกำลังไหลเชี่ยว เมื่อสามารถทำเช่นนี้ได้ ก็จะได้ลอยคอไปตามสายน้ำจนถึงเขตอำเภอบันนังสตาหรือไปขึ้นจากน้ำตอนหนึ่งตอนใดที่เห็นว่าเหมาะสมและปลอดภัยแล้ว แต่ถ้าเราไม่สามารถที่จะออกจากป่าได้ก่อนรุ่งเช้า เราอาจจะต้องอยู่ในป่าอีกหนึ่งวัน ซึ่งเหลือจะทนทานได้เพราะเมื่อทหารข้าศึกรุกล้ำลงไปแล้ว

ในเวลากลางวัน เราจะออกมาก็เป็นกรรพา อันตรายกับพวกข้าศึกอีก ไม่เป็นการปลอดภัย จึงจำเป็นต้องเร่งรีบออกจากป่าให้ทันก่อนสว่าง

ในลำธารนั้นน้ำค่อยไหลแรงขึ้นทุกนาที ต้นไม้และเถาวัลย์ก็ค่อยเบาบางลงไป เดินลุยตามน้ำค่อยสะดวกขึ้นทุกที ทำให้เดินได้รวดเร็ว กว่าเดิม ความเหน็ดเหนื่อยก็ค่อยเบาบางไปบ้าง เพราะได้อาศัยน้ำเป็นเครื่องเสริมกำลังให้มีความ กระชุ่มกระชวยขึ้น ช่วงเวลาได้ผ่านไปรวดเร็ว ค่าที่เราไม่ได้พะวงถึงมันว่าเป็นเวลาเท่าใดแล้ว เมื่อเดินต่อมาก็ได้พบต้นไม้ท่อนหนึ่ง พาดขวาง อยู่ในลำธารครึ่งหนึ่ง อีกครึ่งหนึ่งพาดไปทางฝั่ง ลำธาร เป็นไม้ต้นใหญ่ขนาดหน้าปัด 30 นิ้ว ยาว ราว 5-4 เมตร เป็นต้นไม้ที่ถูกโค่นลง และตัดถาก ทำเป็นเหลี่ยมแล้ว เมื่อพบหลักฐานอันเป็น เครื่องหมายแสดงให้เห็นว่าบริเวณป่านี้มีบุคคล เคยเข้ามาถึง โดยเฉพาะผู้ที่ทำการตัดต้นไม้ก็ดี ก็คงมีทางออกจากป่านี้ได้โดยไม่ไกลนัก ทำให้ พวกเรามีจิตใจเชื่อและมีความหวังขึ้นที่จะออก จากป่าได้โดยไม่ตายแล้ว ได้พากันนั่งพักอยู่ที่ไม้ ชุงต้นนั้นประมาณ 30 นาที แล้วออกเดินตาม ลำธารต่อไป

เดินมาครู่ใหญ่ๆ มองไปข้างหน้าเห็นแสง สว่างทะลุโปร่งไปในระยะไกล ไม่มีภูเขาสูงใดกั้น กำบัง จึงเชื่อว่าจะต้องออกที่ว่าง พ้นจากแนว เทือกภูเขาไปออกถนนในระยะไม่ไกลนัก ต่อมา อีกสักครู่หนึ่งก็ได้ยินเสียงคนพูดพอแว่วๆ จับได้ ว่าเป็นเสียงคนอยู่ทางเบื้องหน้าด้านซ้ายมือ พวกเราหยุดชะงักเพราะยังไม่แน่ว่าคนที่พูดนั้น เป็นพวกไหน คิดว่าอาจจะจะเป็นพวกคนจีนที่มา ทำไม้ แล้วเกิดเหตุการณ์ในการปะทะของพวก เรากับข้าศึกนั้น หนีไม่ทันจึงหลบหลีกเข้ามาซ่อน เหนือในป่าเขา มิฉะนั้นก็เป็นทหารข้าศึกที่รุกล้ำ

เลยมาตามเส้นทางนี้แล้ว แต่ไม่ได้ยินเสียงปืน แม้กระทั่งเสียงเครื่องยนตร์รถ จึงค่อยๆ เดินเข้าไป ไกลเพื่อให้รู้ชัดว่าเป็นพวกไหนกันแน่ อาศัย ความมืดและมีต้นไม้เป็นที่กำบัง มองไม่เห็นตัว กัน ยิ่งใกล้เข้าไปก็ได้ยินเสียงรถยนต์ และคนพูด กันคล้ายภาษาจีน ก็เชื่อมั่นว่าเราได้มาถึงแนว ถนนแล้ว และคนที่พูดนั้นที่แท้ก็เป็นพวกทหาร ญี่ปุ่นนั่นเอง ขณะนี้เป็นเวลาประมาณตี 5 กว่าๆ เราได้นั่งพักอยู่ริมชายป่าข้างถนนประมาณ 30 นาที เพื่อพักผ่อนทำที่รอจังหวะที่จะออกไปแสดง ตัวกับทหารญี่ปุ่น

พอดีมีนายทหารญี่ปุ่น คนหนึ่งเดินเลียบมา ทางข้างรถยนต์ที่จอดอยู่ เราก็กออกไปแสดงตัวว่า เราเป็นตำรวจไทยที่ยังคงค้างอยู่ เครื่องแบบเป็น เครื่องบ่งบอกชัดว่าเราเป็นตำรวจไทยแน่ ซึ่งเขา ไม่แสดงอาการสงสัยอย่างใด พูดภาษากันพอ เข้าใจว่าเราจะเดินทางกลับไปยังกองอำนวยการ ที่ธารโต เมื่อได้หลุดพ้นจากป่าเขาออกมาได้โดย ความปลอดภัย ข้าพเจ้าดีใจและภาคภูมิใจเป็น ที่สุด นึกในใจว่าข้าพเจ้าเป็นผู้ชนะ ชนะแล้ว ซึ่ง ความตาย มาเป็นความไม่ตาย

ตรงถนนที่ข้าพเจ้าออกมาจากป่านี้เป็นทาง ระหว่าง กม. 36-37 จากเบตง ตลอดแนวถนน ตอนนั้นเต็มไปด้วยรถทหารญี่ปุ่นจอดอยู่เป็นแถว ยาวเหยียดนับเป็นกิโลๆ ซึ่งมีทั้งรถรบ รถบรรทุก ทหาร รถบรรทุกสัมภาระอุปกรณ์การรบทุกชนิด ไปหยุดอยู่ในบริเวณนั้น มีรถบรรทุกทหารที่บาดเจ็บ ในการรบสองคัน มีทหารบาดเจ็บอยู่เต็ม นอกจากรถทหารของญี่ปุ่นแล้ว ก็ไม่มีรถของ เอกชนใดๆ อีกที่เดินไปมาในระหว่างเหตุการณ์นี้ เราทั้งสามคนก็ต้องเดินกลับ เริ่มตั้งแต่ย่ำรุ่ง กว่าๆ เดินมาได้ราวสามกิโลเมตรก็ได้พบกับ พลขลุ่ย ซึ่งขึ้นไปเพื่อฟังข่าวเรื่องของข้าพเจ้า

กับพวกเขาจะเป็นตายร้ายดีประการใด มีแต่ พลยสัง แต่คนเดียวเท่านั้น

เมื่อพบกันระหว่างทางก็ได้ร่วมเดินกลับมาด้วยกัน เวลาประมาณ 10.00 น. ได้มาถึงตลาดธารโตอันเป็นตลาดที่ทำการชุดแร่ของบริษัทแห่งนี้ที่มีการทำแร่ด้วยเรือชุด ตามปกติมีคนมากพอสมควรแม้จะอยู่ในป่า แต่มีกรรมกรเหมืองแร่มาทั้งหมด ทั้งเป็นที่หยุดพักรถประจำทางที่เดินระหว่างยะลากับเบตง แต่ขณะนี้ไม่มีใครมีคน เพราะได้พากันหนีภัยสงครามกันไปหมด มีแต่คนเฝ้าบ้านหรือร้านค้าที่จำเป็น เราได้กินอาหารกันที่ร้านพอใจ สมกับที่ได้อดอยากมาเป็นวันๆ มีเจ้าของร้านใจดีและสงสารพวกเราได้เอารองเท้าผ้าใบเก่าๆ ให้ข้าพเจ้าเปลี่ยนหนึ่งคู่ เพราะรองเท้าของข้าพเจ้าข้างหนึ่งฉีกขาดจนใช้ไม่ได้ ระหว่างที่เดินมาได้เอาย่านเชือกผูกมัดพันเอาไว้

ข้าพเจ้ากับพวกได้พักอยู่ที่นี้เกือบสองชั่วโมงกว่า เวลาประมาณ 13.00 น. ก็ออกเดินทางต่อไป เป็นการเดินตามสบายไปช้าๆ หยุดไปเรื่อยตามระยะทาง ถอดเข็มขัดสายสะพายให้พลยสัง เป็นคนถือ เมื่อเกือบจะถึงกองอำนวยการที่ธารโต พลยสัง ได้รีบออกเดินล่วงหน้าไปก่อนเพื่อแจ้งข่าวให้พรรคพวกทราบ พรรคพวกที่กำลังชุมนุมกันอยู่ที่โรงอาหารเห็น พลยสังพาเข็มขัดสายสะพายของข้าพเจ้ากลับมา ก็เข้าใจว่าข้าพเจ้าได้ตายไปแล้ว พลยสัง จึงได้แต่เข็มขัดสายสะพายกลับมา ต่างก็ตกใจและเสียใจบางคนถึงกับน้ำตาาร่วง แต่เมื่อได้ทราบข่าวข้าพเจ้ายังไม่ตายและกำลังเดินกลับ ต่างก็มีความปิติยินดีแสดงอาการลิงโลดด้วยความพอใจ เตรียมคอยทำอยู่ บางคนก็ออกไปคอยรับอยู่ระหว่างทาง เมื่อข้าพเจ้ากับพวกไปถึง พรรคพวกที่คอยอยู่ที่โรงอาหารก็วิ่งกรูกันออกไปต้อนรับพร้อม

กับร้องตะโกนดังๆ ว่า วีรบุรุษของเรามาแล้ว วีรบุรุษแห่งกองทัพเบตง โดยนายชิต นุกูลเชาว์ ปลัดอำเภอนครราชการเป็นผู้นำ ทำให้ข้าพเจ้ารู้สึกปลื้มจนน้ำตาคลอ ด้วยความยินดีที่เห็นพรรคพวกมีจิตใจคิดถึงและเป็นห่วง ถึงที่อำนวยการชั่วคราวธารโตนี้เวลาประมาณ 16.00 น. ของวันที่ 12 ธันวาคม 2484

การปะทะครั้งนี้ข้าพเจ้าบอบช้ำมากกว่าเพื่อน เมื่อถึงที่พักแล้วต้องนอนแกร่อยู่กับที่เป็นเวลาหลายวัน เจ็บขัดตามร่างกาย พลิกตัวแทบไม่ได้ มือทั้งสองเจ็บระบมกำไม่เข้า แต่รีวรอยตามร่างกายไม่มีเพราะยูนีฟอร์มเป็นเครื่องป้องกัน ดาวบนอินทรรุหนหลุดหายไปสองเม็ด รองเท้าหนังขาดหมดใช้ไม่ได้ เหตุการณ์ในระหว่างนี้ยังสับสนอลหม่าน พวกเราที่อพยพมาจากอำเภอเบตง มาพักอยู่ที่ทัศนนิคม บ้านธารโตนั้น ก็ยังวุ่นวายด้วยเรื่องการเงินและการอพยพลงไปทางยะลา ทางการต้องจัดปันส่วนข้าวและแลกเงินค่าใช้จ่ายบ้าง เพราะบางคนไม่มีอะไรติดตัวมาเลยเป็นส่วนมาก แต่ที่วุ่นวายมากที่สุดก็เหมือนปั่นเยาะและเหมือนถ้ำทะเลในเขตอำเภอบันนังสตา มีการปล้นชิงทรัพย์และฆ่ากันตาย พวกเจ้าหน้าที่เหมือนที่เป็นฝรั่งพากันหลบหนีทั้งเหมือนและข้าวของทรัพย์สมบัติของบริษัทพากันเอาตัวหนี พวกคนงานนับเป็นพันก็ต้องกระจัดกระจาย เป็นภาวะที่แตกตื่นระส่ำระสายไปหมด

เมื่อข้าพเจ้ากลับจากแนวมาพักอยู่ได้สองวัน ตอนหัวค่ำวันหนึ่งผู้บังคับกองได้รับข่าวจากตำรวจในที่ประจำอยู่ที่บาตูดาโงม ปากทางเข้าสู่เมืองถ้ำทะเล โดย พลยเชื่อน กุลชะโร เป็นผู้ให้ข่าวไปว่ามีทหารอังกฤษเข้ามาตามช่องทางจากไทรบุรีเข้าเมืองถ้ำทะเล เมื่อได้ทราบ

ชาวนี ผู้บังคับกองได้นำตำรวจมาหนึ่งคันรถ ให้ข้าพเจ้ามาด้วย เราไปถึงที่นั่นราวสามทุ่ม แต่ตามข่าวที่ได้รับนั้นไม่เป็นความจริง เป็นข่าวที่พูดกับชาวบ้านเพราะตื่นข้าศึกเท่านั้นเอง จึงพากันกลับไปกองอำนาจการอีกในคืนนั้น

การปะทะที่ กม.35 นั้น เราเสียพลตำรวจไปหนึ่งคน คือ พลฯเหยย อยู่ดี ถูกระเบิดของลูกปืนใหญ่ลูกหนึ่งที่ยิงมาตกในแนวใกล้ที่ พลฯเหยย ประจำอยู่นั้น เป็นการแปลกประหลาดอยู่สำหรับผู้ที่ไม่เชื่อทางโชคกลาง พลฯเหยย คนนี้เป็นผู้ที่ไปยิงควายขาว ขณะที่กำลังออกไปยังแนว เราเคยได้ยินคนโบราณพูดไว้ว่าใครไปทำให้ควายขาวตายก็จะถูกสาปแช่งจากมันให้ตายด้วย พฤติการณ์ของ พลฯเหยย ที่ถูกระสุนเข้าตีกตายนี จะเพราะควายขาวตัวนั้นสาปแช่งหรืออย่างไร ทำให้ข้าพเจ้ารู้สึกทั้ง ทั้งข้าและขัน แต่ไม่อยากจะเชื่อว่าจะเป็นไปได้ เรื่องนี้นับเป็นผ่อยที่หยิบมาเล่าสู่กันฟัง

ด้านทหารญี่ปุ่นนั้นขณะนี้กำลังบุกไปทางเส้นทางเบตงนี่เป็นการใหญ่ ได้ไปถึงแนวที่เราปะทะ กม.35 เมื่อวันที่ 11 ตอนบ่าย แล้วก็ต้องหยุดชะงักอยู่ตรงนั้น เพราะถูกฝ่ายทหารอังกฤษ ยันเล่าไว้ ตรงถนนโค้งเป็นข้อศอกพับ กม.35 นั้นเอง อยู่คนละฟาก เหมือนกับที่ข้าพเจ้ากับพวกพลตำรวจตั้งอยู่เดิม เพราะที่ตอนนั้นกันดารมาก จะอ้อมออกข้างไม่ได้ทั้งสองฝ่าย ด้านตะวันออกเป็นแม่น้ำลำธารใหญ่ น้ำกำลังไหลเชี่ยว ทางด้านตะวันตกก็มีแต่ภูเขา ต่างฝ่ายต่างก็เอาถนนเป็นแนวรบ ขยายแถวพลรบออกข้างก็ไม่ได้รวมทั้งรถเกราะหรือรถปืนก็ต้องตามหลังกันไปตามตัวถนน เครื่องบินรบยังไม่นำมาใช้ขณะนี้ทั้งสองฝ่าย จึงได้แต่ยันเผชิญหน้ากัน อยู่ในที่จำกัดได้ยิงดำเนินโต้ตอบกันอยู่ตรงนี้เป็น

เวลาสามวัน ญี่ปุ่นจึงสามารถบุกทะลุไปได้ ทหารอังกฤษจึงเริ่มถอย และเป็นการถอยชนิดที่หนีเตลิด ไม่อาจที่จะตั้งแนวใหม่ เพราะการบุกของ ญี่ปุ่นรุนแรงมากด้วยกำลังที่แข็งแกร่งเหนือกว่า ผลการรบที่ กม.35 ของญี่ปุ่นและอังกฤษ ทำให้ทหารทั้งสองฝ่ายล้มตายเป็นจำนวนมาก แต่ปรากฏว่าพวกทหารญี่ปุ่นแนวหลังได้เก็บศพของพวกตนและทหารที่บาดเจ็บกลับ

ส่วนทหารของอังกฤษที่ตายระเกะระกะอยู่ตามทางข้างทาง ตายอยู่บนรถเกราะ ตายอยู่กลางถนน ก็คงทิ้งอยู่ตามเดิม เพราะพวกทหารอังกฤษเป็นฝ่ายถอยหนี ไม่อาจพะวงถึงศพพวกตนที่ตายได้ ทหารญี่ปุ่นจับทหารอังกฤษเป็นเชลย มัดทิ้งไว้บนถนนก็หลายคน ตอนหลังเมืองกองทัพญี่ปุ่นผ่านพ้นไปแล้ว ทางทัศนนิคม ธารโต จึงให้พวกนักโทษมาเก็บศพที่ตายอยู่บนถนนหรือใกล้ๆ เอาไฟเผา ส่วนศพทหารที่อยู่พันถนนไปหน่อยและหาไม่พบก็ทิ้งไป ทำให้ที่บริเวณนั้นเหม็นตลบไปด้วยกลิ่นศพคนตายเป็นเวลาหลายเดือนต่อมา ส่วนทหารข้าศึกที่ยังเป็นถูกจับเป็นเชลยมัดทิ้งไว้ก็เท่ากับมัดทรมานไว้ให้ตาย พอตีพวกลูกยักษ์ (นักโทษนิคม) ไปพบเข้า แทนที่จะเอามาเลี้ยงฐานเชลย พวกใจร้ายก็เอาขวานจามหัวคนละที่สองที่ให้ตาย แล้วเอาไฟเผาเสียด้วย

นี่แหละผลของสงครามเท่าที่ได้ประจักษ์มาเป็นสงครามแบบอาฆาต ปราศจากความเมตตา ปราณี ไม่มีมนุษยธรรม คู่สงครามมีความต้องการเพียงอย่างเดียวเท่านั้นคือ “ความชนะ” ผู้คนจะมีความฉิบหายเป็นตายอย่างไม่ใช่ข้อที่จะคิดคำนึงถึง สงครามจึงเป็นภัยที่ร้ายแรงที่สุดในโลก มนุษย์ไม่มีอะไรแล้วที่จะร้ายแรงเท่าสงครามอันน่าสะพรึงกลัว บุคคลที่ไม่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับ

การรบ แม้กระทั่งทหารที่แบเบาะ ยังได้รับความ
กระทบกระเทือนเดือดร้อนจากภัยนี้ทั้งที่ไม่รู้
เดียงสา สงครามบังคับให้คนที่บริสุทธิ์ยุติธรรม
มีศีลสัตย์ มีความเมตตากรุณา ให้กลายเป็น
คนร้ายใจอำมหิต ฆ่าเพื่อนมนุษย์ที่ปราศจาก
โทษได้อย่างเลือดเย็น

เท่าที่กล่าวมาเป็นภัยของสงครามที่ปรากฏ
ให้เห็นประจักษ์เฉพาะหน้าในเวลาที่มีศึกสงคราม
อยู่นั้น แต่ภัยอันใหญ่หลวงร้ายแรงกว่ายังติดตาม
มาภายหลังสงครามสิ้นสุดลงแล้ว เป็นภัยที่ยืด
เยื้อ มองไม่เห็นด้วยตา ซึ่งน้อยคนที่เป็นนักรบ
นักบริหาร จะมองให้เห็นซึ่งลงไปได้ ภัยอันนี้คือ
ภัยที่เกิดจากจิตใจของคนที่อยู่ภายหลัง เพราะ
การสงครามนั้นได้ปลุกจิตจิตใจของคนจากดีมา
เป็นร้าย คนที่ดีต้องกลับใจเป็นคนร้ายดังกล่าว
แล้ว พูดยให้เข้าใจง่ายก็คือผลแห่งสงครามทำให้
บุคคลมีจิตใจทรามลงๆ ลูกหลานหรือญาติของ
ผู้ออกรบ หรือของผู้ที่อยู่แนวหลังช่วยสนับสนุน
การรบ ผู้ที่ไม่เกี่ยวกับการปฏิบัติการทางการรบ
ก็ดี คนที่อยู่ในชาติเดียวกันซึ่งได้รับรู้เรื่องการรบ
นั้นก็ จะได้รับบาปอันนี้ (การมีจิตใจทราม) โดย
ไม่รู้สึกรู้ตัว จะเห็นได้ชัดเจนว่าผู้คนในอดีตก่อน
ที่สงครามจะเกิดขึ้น เขาอยู่ด้วยกันโดยสันติสุข
ไม่เดือดร้อนจากภัยทั้งหลายที่รบกวน มีความ
เห็นอกเห็นใจกัน มีเมตตากรุณา ถ้อยทีถ้อย
อาศัยกันฉันพี่น้องเพื่อนบ้านที่ดี ไม่มุ่งหมาย
ปองร้ายกัน จะมีอยู่บ้างก็เล็กน้อย ซึ่งถือเป็น
เรื่องธรรมดาสามัญ แต่มาสมัยหลังสงคราม
พฤติกรรมของบุคคลกลับหน้ามือเป็นหลังมือ
ทีเดียว ทุกสิ่งทุกอย่างกลับตรงกันข้ามหมด
ความมีใจอันดีไม่มี ความเมตตากรุณาหมดไป
ศีลธรรมในด้านต่างๆ ไม่มีใครคำนึงถึงความรักใคร่
นิยมนับถือในตัวบุคคลก็เสื่อมคลาย มีแต่ความ

โหดร้ายทารุณ เห็นแก่ตัวอย่างเดียวมองเห็น
เพื่อนร่วมชาติ ร่วมสังคม เหมือนไม่ใช่คน คล้าย
กับจะว่าตัวเองเท่านั้นที่เด่นและมีความสำคัญ
กว่าใครๆ

อาการเหล่านี้แหละที่ชี้ให้เห็นว่าคนสมัย
หลังสงครามนั้นมีจิตใจทรามมีเปอร์เซ็นต์สูง
อย่างน่าวิตก พฤติการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นสืบเนื่อง
ต่อมาตั้งแต่สงครามสงบแล้วจนกระทั่งเวลานี้ ก่อ
ความปั่นป่วนแก่ประชาชนทั่วไปของประเทศให้
เดือดร้อนเหลือประมาณได้ การฆ่ากันง่ายๆ
การปล้นทรัพย์ซึ่งทรัพย์ที่จะลักทรัพย์ ยักยอก
ฉ้อโกง หลอกลวง ตลอดจนการใช้วิธีการทุจริต
ต่างๆ นานา ซึ่งมาจากการกระทำของบรรดา
พวกที่เห็นแก่ตัวทั้งสิ้น จนกลายเป็นเรื่องซาชิน
ในความรูสึกของประชาชนว่า เป็นเรื่องธรรมดา
เสียแล้ว ความชั่วที่รูสึกว่าเป็นของธรรมดา
นี้แหละร้ายกาจนัก เพราะจะไม่มีวันที่กลับไปสู่
ความดีได้ง่ายนัก

ข้าพเจ้ากลัวว่าพฤติกรรมเหล่านี้จะกลายเป็น
เป็นธรรมเนียมขึ้นและจะแทรกซึมเข้าอยู่ใน
จิตสำนึกของบรรดาเยาวชนของเรา เพราะเขาได้
รับรู้แต่พฤติกรรมหลังสงครามนี้อย่างเดียว
ความเป็นอยู่ก่อนสงครามนั้นไม่เคยรู้เห็น จึงไม่
อาจจะนำมาเทียบเคียงเปรียบเทียบได้ว่าอย่าง
ไหนดีและไม่ดีอย่างไร ความรู้้อย่างเดียวไม่ทำให้
คนมีจิตใจสูง คนมีความรู้สูงแต่จิตใจทรามมี
ถมไป คนที่มีจิตใจสูงนั้นคือคนที่ยึดเอาหลักแห่ง
ธรรมเพื่อปฏิบัติตน เมื่อประชาชนในชาติส่วน
ใหญ่ไม่ได้เอาใจใส่ต่อศีลธรรมเสียแล้วก็ไม่มีวัน
ที่ได้รับสันติสุขร่วมกัน เมืองไทยก็จะกลายเป็น
เมืองมหาภัยไม่ใช่เมืองแห่งความสงบสุข เหมือน
ที่เป็นมาในกาลก่อน แล้ว “ใคร” จะเป็นผู้บันดาล
ให้พฤติกรรมกลับไปสู่สภาวะเหมือนเดิมได้ ☺